

Vergaderjaar 2001–2002

28 362

Reikwijdte van artikel 68 Grondwet

Nr. 2

NOTITIE VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 januari 2002

Bij brief van 5 september jl. vroeg u mij in te gaan op artikel 68 van de Grondwet. U vroeg specifiek aandacht voor de relatie tussen de Wet openbaarheid van bestuur en artikel 68 van de Grondwet en voor de vraag of het voor de wijze waarop aan het verzoek wordt voldaan, van belang is of slechts één lid, een fractie of de Kamer als geheel de informatie wenst. Hieronder geef ik u mijn opvatting over de betekenis van artikel 68 in het algemeen en ga ik meer in het bijzonder in op uw specifieke vragen. Overeenkomstig uw verzoek zijn voorbeelden uit de staatsrechtelijke praktijk opgenomen.

1. Algemeen

In artikel 68 is het belangrijke staatsrechtelijke beginsel vastgelegd dat het kabinet tegenover de Staten-Generaal de verplichting heeft inlichtingen te verstrekken. Artikel 68 van de Grondwet luidt: «De ministers en de staatssecretarissen geven de kamers elk afzonderlijk en in verenigde vergadering mondeling of schriftelijk de door een of meer leden verlangde inlichtingen waarvan het verstrekken niet in strijd is met het belang van de staat.» De inlichtingenplicht van ministers en staatssecretarissen tegenover de Staten-Generaal vloeit voort uit de verantwoordingsplicht die in het parlementaire stelsel ligt opgesloten. Zij is in 1848 tegelijk met de ministeriële verantwoordelijkheid ingevoerd en is het middel bij uitstek om die verantwoordelijkheid te laten functioneren. Het parlement kan zijn controletaak niet uitvoeren indien het niet over de daarvoor noodzakelijke informatie beschikt. Hetzelfde geldt voor de medewetgevende taak van het parlement. Artikel 68 is kortom één van de pijlers van het parlementair democratisch stelsel.

De huidige tekst inzake de inlichtingenplicht is tot stand gekomen bij de grondwetsherziening van 1987. Deze tekst is gebaseerd op het bij de algemene grondwetsherziening van 1983 in tweede lezing door de Eerste Kamer verworpen voorstel. De reden voor verwerping was toen niet

gelegen in de regeling van de inlichtingenplicht, maar in de in hetzelfde voorstel opgenomen regeling van het minderheidsenquêterecht. In het onderstaande wordt op verschillende plaatsen verwezen naar stukken rond de grondwetsherziening in 1983, omdat die voor de betekenis van de in 1987 tot stand gekomen tekst van artikel 68 van belang zijn.

Hierna zal puntsgewijs het volgende aan de orde komen. Onder 2 wordt ingegaan op de vraag of het ertoe doet of een verzoek om inlichtingen wordt gedaan door een individueel kamerlid, een kamer minderheid of een meerderheid. Op dit punt leven blijkens uw brief van 5 september jl. vragen. Als punt 3 komen de belangrijkste kenmerken van de inlichtingenplicht van artikel 68 aan de orde. Onder 4 wordt onder de noemer van de reikwijdte van de inlichtingenplicht, ingegaan op de wijze waarop op een verzoek om inlichtingen kan worden gereageerd. Onder 5 wordt de verschoningsgrond «het belang van de staat» behandeld. Daar komt ook de relatie met de Wet openbaarheid van bestuur aan de orde. Ten slotte worden onder 6 de belangrijkste conclusies weergegeven.

2. Het inlichtingenrecht komt toe aan het individuele kamerlid

Bij de algehele grondwetsherziening van 1983 is tamelijk uitvoerig over het inlichtingenrecht gesproken. In eerste instantie stelde de regering zich op het standpunt dat de grondwettelijke inlichtingenplicht niet direct van toepassing zou zijn op vragen van kamerleden op grond van het in de reglementen van orde van de kamers vastgelegde vragenrecht¹. Naar het aanvankelijk oordeel van de regering zou er slechts sprake zijn van een strikt formeel grondwettelijke inlichtingenplicht indien een kamer als zodanig, dat wil zeggen een kamermeerderheid, de inlichtingen verlangt. Wel zouden ministers en staatssecretarissen naar ongeschreven staatsrecht verplicht zijn de door een individueel lid gevraagde inlichtingen te verstrekken. Voorts zou in de grondwetsbepaling een zeker recht van een kamer minderheid op informatie opgesloten liggen, van een formeel recht zou echter geen sprake zijn.²

Naar aanleiding van kritische opmerkingen vanuit de Tweede Kamer kwam de regering terug op haar standpunt dat het inlichtingenrecht geen betrekking zou hebben op vragen van individuele leden. Als gevolg van een voorgesteld amendement waar de regering zich achterstelde, werd de inlichtingenplicht ook onomstotelijk van toepassing verklaard op inlichtingen die worden verlangd door een individueel kamerlid of door een kamer minderheid: voor «de verlangde inlichtingen» moest worden gelezen «voor de door een of meer leden van de kamer verlangde inlichtingen»³. Kamer en regering waren het erover eens dat het amendement ruimte laat om in het reglement van orde nadere regels te stellen over de wijze waarop inlichtingen worden gevraagd. Het moet wel gaan om vragen gesteld in het formele kamerverband. Dit betekent dat op alle schriftelijke en mondelinge vragen, ongeacht of deze laatste worden gesteld in het vragenuurtje, een interpellatiedebat, een begrotingsbehandeling of een beleidsdebat, de regering inlichtingen dient te verschaffen tenzij dit in strijd komt met het belang van de staat.

Dat geldt ook indien een individueel lid of een kamer minderheid verzoekt om inlichtingen. Een minister die volhardt in zijn weigering om informatie te verstrekken aan een individueel lid of een kamer minderheid, zonder dat hij een beroep doet of kan doen op het belang van de staat handelt ongrondwettig (zie ook onder 4, waarin wordt ingegaan op de mogelijkheid van discussie tussen kamer en bewindspersoon over de opportuniteit van de gevraagde informatie die vooraf kan gaan aan een eventuele weigering om informatie te verstrekken). Indien het lid of de minderheid een weigering om inlichtingen te verstrekken niet aanvaardt en de

¹ Kamerstukken II 1976/77, 14 225 (R1051), nr. 3, blz. 4, Kamerstukken II 1978/79, 14 225 (R1051), nr. 7, blz. 5.

² Kamerstukken II 1976/77, 14 225 (R1051), nr. 3, blz. 4, Kamerstukken II 1978/79, 14 225 (R1051), nr. 7, blz. 2.

³ Kamerstukken II 1979/80, 14 225 (R1051), nr. 13.

bewindspersoon persisteert in zijn weigering, dan is het aan de kamer te beslissen of zij die weigering gerechtvaardigd acht en zo nee, of zij daaraan politieke gevolgen wil verbinden voor de bewindspersoon of zelfs het hele kabinet. In die zin is het individuele kamerlid of een kamer-minderheid uiteindelijk aangewezen op een kamermeerderheid.

Zowel uit de hierboven in vogelvlucht weergegeven geschiedenis van de totstandkoming van het huidige artikel 68 als uit de tekst van de bepaling blijkt dat de inlichtingenplicht bestaat op grond van een vraag van één of meer kamerleden, waarbij het er niet toe doet of het verzoek om inlichtingen steun heeft van andere kamerleden en op welke wijze het verzoek om inlichtingen wordt gedaan, als het verzoek maar wordt gedaan in officieel kamerverband. Uitsluitend het belang van de staat kan aan het verstrekken van inlichtingen in de weg staan. Wel beslist uiteindelijk een kamermeerderheid of met het antwoord van een bewindspersoon genoeg wordt genomen.

3. Karakter van de inlichtingenplicht

De inlichtingenplicht van artikel 68 laat zich puntsgewijs als volgt karakteriseren.

– *passief*

De in artikel 68 neergelegde inlichtingenplicht is passief, dat wil zeggen dat de plicht bestaat op grond van een verzoek. Daarnaast wordt echter ook een actieve plicht tot het verstrekken van informatie aanvaard¹. Deze vloeit voort uit het democratisch stelsel. De – ongeschreven² – plicht uit eigen beweging informatie te verschaffen hangt samen met de vertrouwensregel die zonder informatieverschaffing niet kan functioneren.

– *individueel*

De inlichtingenplicht kan worden gekarakteriseerd als een individuele plicht, in die zin dat de afzonderlijke ministers en staatssecretarissen op grond van artikel 68 aan een verzoek om het verstrekken van inlichtingen moeten voldoen. Het feit dat de betrokken minister of staatssecretaris op grond van de aanwijzing van de minister-president van 23 oktober 1985³, zijn voornemen om een beroep te doen op de verschoningsgrond van artikel 68 aan de orde stelt in de ministerraad, doet niet af aan de individuele verantwoordelijkheid.⁴

– *ziet op openbare verstrekking van inlichtingen*

Bij het verstrekken van verlangde inlichtingen geldt als uitgangspunt dat de inlichtingen openbaar worden verstrekt⁵. Dit vloeit ook voort uit het parlementaire stelsel, waarin de controle door de kamers en het afleggen van verantwoordelijkheid door bewindspersonen in openbaarheid plaatsvindt. Dit veronderstelt dat het parlement in het openbaar kan spreken over de ontvangen inlichtingen en dus ook dat die inlichtingen openbaar zijn. Dit betekent niet dat artikel 68 van de Grondwet geen ruimte laat voor vertrouwelijke informatieverstrekking als de kamer om inlichtingen verzoekt. Indien openbare verstrekking niet verantwoord is met het oog op de bescherming van het belang van de staat, zal bij het verschaffen van inlichtingen naar een modaliteit kunnen worden gezocht die zoveel mogelijk recht doet aan het belang het parlement te informeren. Op dit aspect wordt onder 4 nader ingegaan.

– *strekt zich uit tot documenten*

Punt van discussie is wel eens of op grond van artikel 68 kan worden volstaan met het verstrekken van inlichtingen over de inhoud van documenten of dat de kamer kan vragen om het overleggen van de documenten zelf. Kortom, is het de regering die uiteindelijk de vorm bepaalt

¹ Kamerstukken II 1985/86, 19 014, nr. 5, blz. 6.

² Wel komt in een aantal wetten een verplichting voor het parlement op eigen initiatief te informeren, bijvoorbeeld artikel 126, zesde lid, Wet RO.

³ Kamerstukken I 1986/87, 19 553 (R 1307), nr. 118a. De aanwijzing luidt: De minister of de staatssecretaris, die het voornemen heeft een beroep te doen op het verschoningsrecht ex artikel 68 van de Grondwet, stelt dit aan de orde in de ministerraad.

⁴ Zie hierover ook Kamerstukken II 1985/86, 19 014 (R 1284), nr. 7, blz. 1 waarin werd ingegaan op de betekenis van de aanwijzing dat een minister of staatssecretaris die het voornemen heeft een beroep te doen op de uitzonderingsgrond van artikel 68 Grondwet, dit aan de orde stelt in de Ministerraad.

⁵ Kamerstukken II 1985/86, 19 014 (R 1284), nr. 5, blz. 3.

waarin de gevraagde inlichtingen worden verstrekt of de kamer? In de gedachtegang dat dit de regering is, zou zij altijd bevoegd zijn een verzoek tot inzage in documenten af te wijzen, aangezien de vraag om overlegging van stukken neerkomt op het aanwijzen van een bepaalde vorm van verstrekking van inlichtingen. Een dergelijke beperkende uitleg van artikel 68 van de Grondwet is, zeker tegen de achtergrond van de staatsrechtelijke praktijk, niet houdbaar. Uit die praktijk kan worden afgeleid dat er overeenstemming bestaat dat, indien de kamer oordeelt onvoldoende te zijn ingelicht zolang zij de door haar gevraagde stukken niet zelf kent, deze stukken behoren te worden overgelegd.¹ In het licht van de mogelijkheden die de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) biedt aan ieder om kennis te nemen van documenten door middel van inzage of verstrekking van kopieën², is het ook ongerijmd aan te nemen dat aan de voorkeur van de kamer voor deze modaliteit van informatieverstrekking op basis van artikel 68 voorbij kan worden gegaan. Vanzelfsprekend kunnen en zullen een bewindspersoon en de kamer over de wijze van informatieverstrekking in discussie treden en kan worden geconcludeerd dat een andere wijze van informatieverstrekking meer aan de orde is.

– *kan feitelijk niet worden afgedwongen*

Artikel 68 roept weliswaar een grondwettelijke plicht in het leven voor bewindslieden om de vragen van ieder kamerlid te beantwoorden, maar noch dit artikel, noch enig andere bepaling, biedt een instrument om de informatie ook daadwerkelijk te verkrijgen. Dit geldt niet alleen voor individuele leden, maar ook voor een kamermeerderheid. Immers ook een kamermeerderheid heeft uiteindelijk alleen de mogelijkheid een minister weg te zenden. Daarmee heeft zij de informatie echter niet. Een nieuw aangetreden bewindspersoon of kabinet zal immers zelf weer moeten beoordelen of de gevraagde inlichtingen zullen worden verstrekt. Ook een volgende minister kan de informatie weigeren te verstrekken enzovoort. Wel dient te worden opgemerkt dat de hier geschetste situatie in hoge mate theoretisch is. Desalniettemin is er in dit opzicht een verschil met informatieverstrekking op grond van de Wob, waar degene die op basis daarvan recht heeft op informatie, via de rechter het verstrekken daarvan kan afdwingen. De Wob is een juridisch instrument in de verhouding tussen burger en bestuursorgaan over de toepassing waarvan in eerste instantie het bestuursorgaan en in laatste instantie de rechter beslist. Artikel 68 Grondwet is een politiek instrument in de verhouding tussen regering en parlement dat wordt beheerst door de vertrouwensregel.

4. Reikwijdte van de inlichtingenplicht

In artikel 68 is de grens van de inlichtingenplicht weergegeven: voor zover het verstrekken van de gevraagde informatie in strijd is met het belang van de staat, bestaat de verplichting niet.

Betekent dit nu in de praktijk dat indien een bewindspersoon in een uitzonderlijk geval bepaalde informatie niet wil verstrekken, hij altijd direct een beroep moet doen op het belang van de staat? Voor de beantwoording van deze vraag is van belang dat de grondwetgever de grens heeft aanvaard van de zogenaamde «natuurlijke belemmeringen». Dit begrip is indertijd geïntroduceerd door het Tweede-Kamerlid mevrouw Kappeyne van de Copello. Zij gaf aan dat de regering soms geen antwoord kan geven omdat gegevens niet voorhanden zijn of een overleg niet is afgerond etc. Dit zijn als het ware natuurlijke belemmeringen die uit de omstandigheden kunnen voortvloeien en die men naar redelijkheid moet beoordelen.³ Het zal duidelijk zijn dat tot het onmogelijke niemand is gehouden. Indien een minister of staatssecretaris bepaalde gegevens niet heeft en die ook niet kan achterhalen, dan houdt het op. Aan een even-

¹ Oud betoogde reeds dat de vorm waarin de inlichtingen worden verstrekt niet iets bijkomstigs is en het heel goed zo kan zijn, dat de Kamer oordeelt onvoldoende te zijn ingelicht, zolang zij de door haar gevraagde stukken zelf niet kent. In: Het constitutioneel recht van het koninkrijk der Nederlanden, deel I, Zwolle, 1947, blz. 591.

² Artikel 7 Wob geeft een overzicht van mogelijke vormen van informatieverstrekking. Op grond van het tweede lid en jurisprudentie wordt de voorkeur van de verzoeker gevolgd tenzij dit in strijd is met het belang van een vlotte voortgang van de werkzaamheden.

³ Handelingen II 1979/80, blz. 1962 (Zij introduceerde dit begrip overigens in relatie tot het individuele vragenrecht.)

tueel beroep op het belang van de staat komt de minister in zo'n geval niet toe.

Op een vraag van het lid Kamp (VVD) naar het aantal Bosniërs in Nederland antwoordde de staatssecretaris van Justitie dat hij daarop geen antwoord kon geven. Het is mogelijk dat een aantal tot Nederland toegevlagen Bosniërs is teruggekeerd naar Bosnië of elders verblijven. (Aanhangsel Handelingen II 1998/99, nr. 423)

Hiervan moet het geval waarin de minister wél over informatie beschikt, maar die (nog) niet wil verstrekken omdat hij nog overleg daarover moet voeren of omdat de verstrekking van de informatie niet wordt geacht op te wegen tegen de moeite die verstrekking zou kosten, worden onderscheiden. In zo'n geval is er geen feitelijke onmogelijkheid om de gevraagde informatie te verschaffen. In dergelijke gevallen is het gebruikelijk dat een discussie met de kamer wordt aangegaan over de opportuniteit van het verstrekken van de gevraagde informatie. Het is dan aan de betrokken kamer te beslissen of zij haar verzoek wil handhaven. Veelal leidt die discussie tot overeenstemming. De zaken worden over en weer in redelijkheid en billijkheid beoordeeld. Pas als de kamer persisteert in haar verzoek, komt de vraag aan de orde of de minister met een beroep op het belang van de staat kan weigeren de inlichtingen te verstrekken.

Naar aanleiding van een vraag van de VVD-fractie om een inventarisatie van gevallen waarin de kamer er genoeg mee nam dat bewindslieden geen inlichtingen gaven zonder dat zij zich beriepen op het belang van de Staat antwoordde de regering: «Op deze vraag moeten wij helaas het antwoord schuldig blijven. Een onderzoek naar alle gevallen waarin de kamer er genoeg mee nam dat geen inlichtingen werden verstrekt zonder dat een beroep op het belang van de staat werd gedaan, zou een uiterst omvangrijke speurtocht in parlementaire stukken vereisen. Wij zijn van oordeel dat het resultaat niet zou opwegen tegen de daarmee gemoeide inspanningen. Overigens menen wij dat ook zonder een dergelijke inventarisatie een afgewogen oordeel omtrent de voorgestelde bepaling mogelijk is.» (Kamerstukken II, 1978–1979, 14 225 (R 1051), nr. 7, blz. 8) De kamer kwam niet op dit antwoord terug en nam dus genoeg mee met de reden de informatie niet te verstrekken.

«De vraag over wat voor soort ID-banen en Melkertbanen nodig zijn, wil ik niet beantwoorden. Daar is minister Vermeend primair verantwoordelijk voor. ... Ik zal daar met hem over praten.» (Handelingen II 1999/2000, blz. 5300).

«Minister Dales van Binnenlandse Zaken antwoordde naar aanleiding van een vraag om overlegging van een uitgelekte brief over de grote efficiency-operatie in de rijksdienst: (...) Er is gevraagd waarom ik de brief niet wilde geven. Dat had helemaal niets met de Grondwet te maken. De brief behelst vragen die wij nog deze maand zullen bespreken. (...) Het was geenszins mijn voornemen – daarvoor gebruikte ik ook het woord opportuun – om de brief niet te geven (...). Ik heb de brief hier. Als de kamer mij dat vraagt, geef ik die ter plekke. Als de kamer mij dat niet vraagt, behoud ik mijn voornemen om de informatie gebundeld wat later te geven.» (Handelingen II 1991/1992, blz. 2173)

De betrokken minister handelt niet inconstitutioneel door *in eerste instantie* op de inopportuiniteit van de gevraagde informatie te wijzen en met de kamer in overleg te treden over handhaving van het verzoek om inlichtingen¹.

¹ In de staatsrechtelijke literatuur wordt dit uitgangspunt ook tamelijk algemeen onderschreven, zie bijvoorbeeld P. P. T. Bovend'eert en H. R. B. M. Kummeling, Van Raalte's Het Nederlandse parlement, Deventer 1995, blz. 238, C. R. Niessen, De Grondwet als voorwerp van aanhoudende zorg, Zwolle 1995, blz. 273, anders L. Damen in Verhalen over de Grondwet, Den Haag 1993, blz. 72 e.v.

Dit overleg kan ertoe leiden dat de kamer haar verzoek, al dan niet impliciet, intrekt. Mocht dit niet het geval zijn en volhardt de kamer in haar verzoek, dan zal in de regel nader overleg volgen tussen de betrokken bewindspersoon en de kamer. Dat kan ertoe leiden dat de informatie zonder meer wordt verstrekt. Ook kan overeenstemming worden bereikt over een bepaalde vorm van verstrekking met het oog op bescherming van de belangen van de staat. Informatie wordt bijvoorbeeld gedeeltelijk vertrouwelijk en gedeeltelijk openbaar verstrekt of geheel vertrouwelijk verstrekt. Het vertrouwelijk verstrekken van informatie veronderstelt – ook als dat niet met zoveel woorden wordt gezegd – dat het belang van openbare verstrekking niet opweegt tegen bescherming van het belang van de staat. Een bijzondere vorm van vertrouwelijke verstrekking van gegevens is die, waarbij bepaalde inlichtingen met het oog op het belang van de staat uitsluitend aan de leden van een bepaalde kamercommissie worden verstrekt (bijvoorbeeld de commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten). Weliswaar gaat het dan niet meer om het verstrekken van inlichtingen aan de kamer als zodanig, maar wel wordt vermeden, dat geen enkele vorm van parlementaire controle meer mogelijk zou zijn.

Ten slotte kan een bewindspersoon weigeren informatie te verstrekken. Dat kan hij, als de kamer blijft bij haar standpunt dat zij geïnformeerd wil worden, uitsluitend doen met een beroep op het belang van de staat

5. Het belang van de staat

Hiervoor is diverse keren de verschoningsgrond van artikel 68 genoemd. Dit zou de indruk kunnen wekken dat veelvuldig een beroep op deze grond wordt gedaan en het begrip inmiddels in de praktijk aan de hand van vele voorbeelden een heldere invulling heeft gekregen. Dit is echter niet het geval. Slechts sporadisch worden inlichtingen geweigerd met een beroep op het belang van de staat. Het invoeren van dit belang behoort ook een uitzondering te zijn. Voor zover kon worden nagegaan is er nimmer een politieke crisis voortgevloeid uit de weigering om informatie op verzoek te verstrekken¹. Noch theoretisch noch aan de hand van voorbeelden uit de staatsrechtelijke praktijk kan de vraag in welke gevallen het belang van de staat zich verzet tegen verstrekking van de gevraagde inlichtingen danwel slechts toelaat de inlichtingen vertrouwelijk te verstrekken, precies worden beantwoord. Ook in de staatsrechtelijke literatuur komt men weinig verder dan de constatering dat onder dit begrip van alles kan vallen, van staatsveiligheid tot waarborging van de eenheid van de Kroon tot bescherming van de belangen van onderdanen².

Op grond van de grondwetsgeschiedenis en de staatsrechtelijke praktijk kan echter wel een aantal aspecten worden genoemd die een rol spelen bij de beantwoording van de vraag, in welke gevallen het belang van de staat zich kan verzetten tegen verstrekking van de gevraagde inlichtingen danwel slechts toelaat de inlichtingen vertrouwelijk te verstrekken. In elk geval heeft de clausule die betekenis dat het de regering dwingt een weigering informatie te verschaffen te motiveren.

a. de aard van de gevraagde gegevens

De aard van de gevraagde gegevens kan met zich brengen dat de verstrekking van de gegevens belangen raakt, die onder omstandigheden zo zwaarwegend kunnen zijn dat zij als belang van de staat moeten worden aangemerkt. Daarbij valt ook te denken aan bepaalde belangen die in de artikelen 10 en 11 van de Wob worden genoemd. De verhouding tussen regering en parlement wordt echter niet bepaald door de Wob. In herinnering wordt geroepen hetgeen hierover is gezegd bij de behandeling van deze wet eind jaren '80 van de twintigste eeuw. «De afweging of

¹ Hiervan zijn wel te onderscheiden de gevallen waarin de Tweede Kamer van oordeel was dat zij onvoldoende actief, dus op initiatief van een bewindspersoon, of onjuist was geïnformeerd.

² Bijvoorbeeld: Van de Pot-Donner (bewerkt door L. Prakke, J. L. de Reede en G. J. M. van Wissen), Handboek van het Nederlandse staatsrecht, Zwolle, 1995, blz. 545, C. A. J. M. Kortmann, Constitutioneel recht, Deventer, 1997, blz. 292.

in een concreet geval door het parlement of een individueel kamerlid gevraagde inlichtingen met een beroep op de verschoningsgrond van artikel 68 geweigerd dient te worden, is een andere dan de afweging die in het kader van een informatieverzoek op grond van de Wob wordt gemaakt. In het algemeen gesproken zal de eerstgenoemde afweging een zwaardere moeten zijn. Het belang van een goed geïnformeerde volksvertegenwoordiger weegt immers nog zwaarder dan het belang van openbaarheid van bestuur jegens de burger»¹. Wel geldt dat als bepaalde inlichtingen moeten worden verstrekt op basis van de Wob, zij zeker aan de kamer moeten worden verstrekt op basis van artikel 68 van de Grondwet². In veel gevallen kunnen gegevens, die ingevolge de Wob aan derde worden geweigerd, wèl aan het parlement – zo nodig vertrouwelijk – worden verstrekt³. Ook in ander opzicht strekt het inlichtingenrecht van het parlement verder dan het recht van de Wob-verzoeker: het parlement heeft ook recht op informatie die niet bij de regering aanwezig is, maar wel kan worden gegenereerd, terwijl de Wob-verzoeker in beginsel alleen recht heeft op informatie neergelegd in documenten die berusten bij het bestuursorgaan. Het feit dat de kamer recht heeft op méér dan de Wob-verzoeker betekent niet dat alle informatie die op grond van de Wob wordt verstrekt (1) reeds bij de kamer berust of (2) na inwilliging van een Wob-verzoek automatisch aan de kamer wordt toegezonden. Het eerste zou feitelijk betekenen dat alle informatie waarover de ministeries beschikken en waarop niet één van de weigeringsgronden van de Wob van toepassing is, op eigen initiatief aan de kamer moet worden gezonden. Het is immers volstrekt onvoorspelbaar om welke informatie op grond van de Wob zal worden gevraagd. Dit is ondoenlijk en ook voor het parlement niet werkbaar. Het tweede is beslist niet steeds zinvol, omdat lang niet alle informatie die op grond van de Wob wordt verstrekt voor de kamer direct relevant is. Denkt de kamer daar in een concreet geval anders over, dan kan zij de regering om de informatie verzoeken. De informatie zal zonder meer worden overgelegd indien zij op grond van de Wob is verstrekt.

¹ Kamerstukken II 1987/88, 19 859, nr. 6, blz. 12.

² Hier past wel de kanttekening dat niet altijd duidelijk is of gegevens openbaar moeten worden gemaakt op grond van de Wob.

³ Zie vorige noot. Zie in deze zin ook de memorie van toelichting bij de Gemeentewet, Kamerstukken II 19 403, nr. 3, blz. 40/41.

⁴ Het betreft een verzoek om formatiestukken. Deze waren niet verstrekt aan het toenmalige kamerlid Kok, maar moesten in een Wob-procedure worden verstrekt aan een journalist van NRC Handelsblad. Vz. ARRvS 2 oktober 1986, KG 1986, 494 en ARRvS 5 december 1986, AB 1987, 525 mnt HJdR. Verder is in de Securitelzaak informatie vertrouwelijk aan de kamer verstrekt, die in een Wob-procedure openbaar moest worden gemaakt. Deze informatie is toen alsnog openbaar aan de kamer verstrekt.

⁵ Bij de behandeling van de Wob is overwogen in de Wob vast te leggen dat informatie die op grond van artikel 68 is geweigerd op grond van strijdigheid met het belang van de Staat, niet op grond van de Wob kan worden verstrekt. Dit zou echter, zo werd destijds overwogen, in de hand kunnen werken dat een kamerlid dat informatie wenst eerst de weg van de Wob bewandelt (zie Handelingen II 1988/89, blz. 5012). Daaraan kan worden toegevoegd dat dit ook in de hand kan werken dat een regeringspartij die belang heeft bij geheimhouding van bepaalde informatie een weigering om die informatie te verstrekken op grond van artikel 68 kan uitlokken, waarna het onmogelijk wordt de informatie te verkrijgen in een Wob-procedure.

⁶ Veelal heeft in een dergelijk geval geen beroep op het belang van de staat te worden gedaan, maar wordt genoeg genomen met de motivering voor latere verstrekking.

In het verleden is het voorgekomen dat op grond van de Wob, als gevolg van een rechterlijke uitspraak, informatie werd verkregen die de kamer nadrukkelijk, dat wil zeggen terwijl er om was gevraagd, was onthouden⁴. Dat dit kan voorkomen is inherent aan het gegeven dat over artikel 68 van de Grondwet respectievelijk de Wob uiteindelijk door andere instanties wordt geoordeeld. Voor dit probleem is geen sluitende oplossing denkbaar⁵. Wel kan worden opgemerkt dat het een tamelijk theoretisch probleem is. Dat het is voorgekomen, moet worden beschouwd als een – ongelukkige – uitzondering en niet als aanwijzing dat bewindspersonen geneigd zouden zijn informatie die wel behoort te worden verstrekt, achter te houden.

Bij de aard van de gevraagde gegevens kan het tijdstip van verstrekking van de gevraagde gegevens een rol spelen. Het is denkbaar dat op het moment dat de gegevens worden gevraagd de verstrekking daarvan in strijd wordt geoordeeld met het belang van de staat, bijvoorbeeld omdat de verstrekking bestaande onderhandelingen zou kunnen doorkruisen, maar dat tegen verstrekking van die gegevens op een later tijdstip geen bezwaar bestaat⁶.

Ook al wordt de verhouding tussen regering en parlement niet bepaald door de Wob en is de afweging om op grond van artikel 68 een verzoek om inlichtingen te weigeren een zwaardere dan de afweging om dat op grond van de Wob te doen, toch kleuren de in de Wob genoemde belangen de verschoningsgrond van artikel 68 in. In de eerste plaats omdat, indien op grond van de Wob bepaalde gegevens niet worden verstrekt, het opmerkelijk is diezelfde gegevens wèl openbaar te verstrekken aan de kamer. Daarmee is de informatie feitelijk immers open-

baar voor iedereen. Vaak zal daarom in dergelijke gevallen de informatie vertrouwelijk worden verstrekt. Hierbij kan ook een rol spelen dat openbare informatieverstrekking onrechtmatig kan zijn jegens een derde. Het *geheel* niet verstrekken van inlichtingen zal in het algemeen gesproken alleen aan de orde kunnen zijn als de weigering ten minste de toetsing aan artikel 10, eerste lid (absolute weigeringsgronden) of artikel 11 kan doorstaan. Informatie wordt op grond van deze artikelen niet verstrekt voor zover dit de eenheid van de Kroon in gevaar zou brengen, de veiligheid van de staat zou schaden, vertrouwelijk verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens of bijzondere persoonsgegevens betreft en persoonlijke beleidsopvattingen in interne stukken betreft. In contacten met de kamer is verder uitgesproken dat onder omstandigheden het belang van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het belang van het strafrechtelijk onderzoek begrepen kunnen zijn in de verschoningsgrond van artikel 68.

De werking van de hiervoor genoemde belangen wordt als volgt toege-licht.

– *de eenheid van de Kroon*

Met dit belang wordt bedoeld op de eenheid van Koning en ministers, die samenhangt met de onschendbaarheid van de Koning en de ministeriële verantwoordelijkheid. Deze eenheid komt in gevaar als inlichtingen worden verstrekt, waaruit meningsverschillen tussen Koning en kabinet zouden kunnen blijken. Op grond van de Wob wordt geen informatie verstrekt over de inhoud van contacten tussen Koning en ministers, los van de vraag of er sprake is van een meningsverschil¹. In de verhouding tussen regering en parlement geldt de ongeschreven staatsrechtelijke regel dat het geheim van de Kroon niet mag worden geschonden. Ter bescherming van het onschendbare staatshoofd mag hetgeen voorvalt in de verhouding tussen staatshoofd en bewindslieden niet in de openbaarheid worden gebracht. Op grond van artikel 68 wordt het verstrekken van inlichtingen aan de kamer over contacten tussen ministers en Koning dan ook geweigerd ter bescherming van het belang van de staat.

– *de veiligheid van de staat zou schaden*

In het algemeen wordt informatie waarvan openbaarmaking de veiligheid van de staat zou schaden niet openbaar aan de kamer verstrekt. Dat door openbare verstrekking van informatie van die aard, het staatsbelang wordt geschonden is duidelijk en onomstreden. Nog bij de behandeling van de Wet inlichtingen en veiligheidsdiensten is hierover uitvoerig van gedachten gewisseld. Wel heeft de Tweede Kamer een voorziening getroffen, namelijk de commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waardoor vertrouwelijke informatieverstrekking van informatie die de veiligheid van de staat raakt, toch mogelijk is.

– *vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie*

Het belang van de staat kan ook in het geding zijn bij een verzoek om inlichtingen die direct een onderneming of burgers aangaan. Openbare bedrijfsgegevens kunnen vanzelfsprekend aan de kamer worden verstrekt. Indien een informatieverzoek vanuit de kamer echter op vertrouwelijke bedrijfsinformatie betrekking heeft, zal in het concrete geval de afweging moeten worden gemaakt of openbare verstrekking (eventueel gedeeltelijk in geaggregeerde vorm) niettemin verantwoord is of dat tot vertrouwelijke informatieverstrekking (geheel of gedeeltelijk) moet worden overgegaan, danwel dat in uitzonderlijke gevallen met een beroep op het belang van de staat de informatieverstrekking geheel of gedeeltelijk achterwege moet blijven. In deze afweging kunnen, afhankelijk van het concrete geval, verscheidene elementen een rol spelen. Daarbij kan naast het mogelijk schaden van het belang van het betrokken bedrijf dat bij de verstrekking in het geding is, gedacht worden aan de relatie van het betrokken bedrijf tot

¹ ABRS 25 november 1999, nr. H01.990494, Vermande nr. 6 (Dit betrof informatie over de Kroonprins. Ook contacten met de Kroonprins werden geacht te vallen onder «de eenheid van de Kroon».)

de overheid, de aard van de gegevens, bijvoorbeeld de redelijkerwijs te verwachten koersgevoeligheid op betrokken effecten, de vraag of met verstrekking financiële en economische belangen van de staat in het geding zijn en dergelijke. Het wel openbaar verstrekken van gegevens die vertrouwelijk horen te blijven kan het belang van de staat schaden. In het algemeen neemt het parlement genoegen met het verstrekken van gegevens die niet tot een individuele onderneming kunnen worden herleid en komt de vraag of tot het individuele bedrijf herleidbare gegevens wel vertrouwelijk kunnen worden versteekt, niet aan de orde.

Naar een vraag om nadere informatie over exportkredietverzekeringen antwoordt de minister van Financiën dat hij zal nagaan hoever in dezen kan worden gegaan met nadere specificaties, zonder in individuele bedrijfsgegevens terecht te komen. (Kamerstukken II 2000/2001, 27 400 IXB, XIII en V, nr. 25, blz. 6) Naar aanleiding van een concreet verzoek van de kamer is later ook informatie in geaggregeerde vorm openbaar gemaakt.

– bescherming persoonlijke levenssfeer

Ook indien wordt verzocht om inlichtingen waarbij de persoonlijke levenssfeer in het geding is, zal in het concrete geval de afweging moeten worden gemaakt of, en zo ja, in welke vorm de gevraagde inlichtingen kunnen worden verstrekt. Daarbij kan onder omstandigheden een rol spelen dat op de gevraagde gegevens een wettelijke geheimhoudingsplicht rust. Zonder in de casuïstiek te willen treden zal bij informatieverzoeken, waarbij de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het geding is en waarbij de overheid heeft te rekenen met dit belang, verstrekking van deze gegevens niet in openbare vorm, maar wel in vertrouwelijke vorm kunnen plaatsvinden.¹ Een extra zware afweging is aan de orde indien het verzoek om inlichtingen betrekking heeft op de persoonsgegevens bedoeld in paragraaf 2, hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens (zoals gegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid seksueel leven en lidmaatschap van vakvereniging en strafrechtelijke persoonsgegevens).

In de afweging persoonsgegevens al dan niet te verstrekken speelt ook artikel 10 van de Grondwet een rol. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat ieder behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen recht heeft op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. De Wet bescherming persoonsgegevens bevat dergelijke beperkingen. Artikel 68 geeft de bevoegdheid en het criterium voor een afweging van enerzijds het democratisch belang van het verstrekken van inlichtingen aan het parlement en anderzijds het belang van bescherming van de privé-sfeer van de burger.² In de praktijk legt het parlement zich doorgaans neer bij een weigering om privacygevoelige gegevens te verstrekken (terwijl het parlement wel wordt geïnformeerd over de kwestie die aan het verzoek om de privacygevoelige inlichtingen ten grondslag ligt).

Naar aanleiding van een vraag over de hoogte van toegekende toelages aan universitaire medewerkers antwoordt de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen: «Hoewel de privacy mij gebiedt om niet alles openbaar te maken, kan ik zeggen dat de toelages variëren tussen 10 en 30» (% van het salaris)³

Op de vraag of er sancties verbonden zijn aan het feit dat een verbod op een transport van natronloog is genegeerd, antwoordt de minister van VROM: «Ja, er zijn consequenties in de personele sfeer getroffen, maar uit het oogpunt van bescherming van de privacy van betrokkenen, acht ik het niet gewenst hierop verder in te gaan.»

¹ Kamerstukken II 1985/86, 19 014 (R 1284), nr. 5, blz. 5.

² Handelingen I 1985/86, 25 maart 1986, blz. 928.

³ Handelingen II 2001/2002, blz. 966.

– *persoonlijke beleidsopvattingen in stukken voor intern beraad*

Op grond van artikel 11 van de Wob worden persoonlijke beleidsopvattingen opgenomen in stukken bestemd voor intern beraad, dat wil zeggen beraad binnen de overheid over een bestuurlijke aangelegenheid, in beginsel niet openbaar gemaakt. Het gaat zowel om beleidsopvattingen van bewindspersonen, ambtenaren en bestuurders als om die van externen die bij het interne beraad zijn betrokken. Het gaat hier dus niet om opvattingen van externen die zich op eigen initiatief tot een departement wenden, bijvoorbeeld met het oog op beïnvloeding van het beleid. De bescherming van die beleidsopvattingen houdt verband met het uitgangspunt dat de mogelijkheid moet bestaan om in vertrouwelijke sfeer van gedachten te kunnen wisselen. Het verstrekken van deze opvattingen zal zich in het algemeen niet verdragen met een goed functioneren van de departementen, de ministers en de ministerraad en kan het interne besluitvormingsproces ernstig verstoren. Voor een goede afweging van alle relevante aspecten is een gedachtewisseling in beslotenheid noodzakelijk, zoals ook de ministerraad in beslotenheid van gedachten wisselt. Persoonlijke beleidsopvattingen in interne stukken, zullen daarom ook wel aan het parlement kunnen worden onthouden, in uiterste instantie met een beroep op het belang van de staat. Onder omstandigheden zal wel informatie kunnen worden verstrekt in geobjectiveerde vorm. Benadrukt wordt dat het parlement wel inzicht dient te krijgen in alle relevante feiten en argumenten die aan het uiteindelijke beleid ten grondslag liggen. Voor zover interne stukken persoonlijke beleidsopvattingen van bewindspersonen bevatten, zal het verstrekken daarvan de eenheid van het regeringsbeleid kunnen aantasten. Aantasting van die eenheid is in het algemeen in strijd met het belang van de staat.

In reactie op de motie-Marijnissen waarin de regering werd verzocht inzicht te geven in de correspondentie tussen de ministeries van EZ en VWS inzake de dossier tabak, alcohol en geneesmiddelen¹ legde de minister van VWS uitvoerig uit waarom het in haar ogen onwenselijk was de gevraagde informatie te verstrekken, zonder dat zij zich nadrukkelijk beriep op het belang van de staat². De motie werd niet in stemming gebracht.

– *inlichtingen over stukken die figureren in strafrechtelijk onderzoek of dat hebben gedaan*

Openbaarmaking van gegevens die een rol spelen in de opsporing en vervolging van strafbare feiten kan die opsporing en vervolging frustreren (nog los van eventuele privacy-aspecten). In het algemeen zal daarom – in overleg met de kamer – geen informatie worden verstrekt over een strafrechtelijke procedure die nog loopt. Evenmin zal informatie worden verstrekt over concrete gevallen waarin van vervolging is afgezien, mede in verband met de belangen van de ex-verdachte. In uitzonderlijke gevallen kan echter wel informatie worden verstrekt³. Na afronding van een strafzaak is er minder bezwaar tegen het geven van inlichtingen over een strafdossier, met inachtneming van het belang van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en van vertrouwelijke bedrijfsgegevens. Voor zover het gaat om het verstrekken van inlichtingen over strafrechtelijke persoonsgegevens is een extra zware afweging aan de orde. Verwezen zij naar hetgeen over de bescherming van bijzondere persoonsgegevens, zoals strafrechtelijke, is opgemerkt onder het kopje «bescherming persoonlijke levenssfeer».

b. gevraagde gegevens vallen onder wettelijke geheimhoudingsplicht

Inlichtingen waarom wordt verzocht kunnen vallen onder een wettelijke geheimhoudingsverplichting. (Nationaal) wettelijke geheimhoudingsplichten staan niet per definitie in de weg aan vertrouwelijke informatie-

¹ Kamerstukken II 2000/2001, 27 437, nr. 1.

² Kamerstukken II 2000/2001, 27 437, nr. 3.

³ Zie ook het verslag van het AO n.a.v. de brief van de minister van Justitie van 6 oktober 2000 inzake informatie over een onderzoek van de ECD naar overtreding van de Wet economische delicten door aardoliemaatschappijen, Kamerstukken II 2000/2001, 27 400 VI, nr. 53. Hierin geeft de minister van Justitie aan dat het in uitzonderlijke omstandigheden mogelijk is een proces-verbaal (in een zaak waar van vervolging is afgezien) ter inzage te geven aan de kamer.

verstrekking aan het parlement. De geheimhoudingsbepalingen beschermen betrokkenen tegen verstrekking van de informatie die hem aan gaat tegenover derden. Indien de tekst van de wet of de geschiedenis van de totstandkoming van die wet daarvoor geen aanknopingspunten bieden, moeten onder derden niet het parlement worden verstaan. Niet kan worden aangenomen dat het parlement van zijn recht op inlichtingen op grond van artikel 68, heeft willen afzien door aanvaarding van een geheimhoudingsbepaling¹. Uit de staatsrechtelijke praktijk blijkt dat er veel gevallen zijn geweest waarin informatie waarop een geheimhoudingsplicht rust, aan de kamer worden verstrekt, maar dan vertrouwelijk, schriftelijk of in een mondeling overleg. Daaraan ligt een op het concrete geval toegespitste afweging van het belang van betrokkenen bij geheimhouding en het belang van het parlement bij de inlichtingen aan ten grondslag. Dat neemt niet weg dat ook wel genoeg wordt genomen met de weigering informatie te verstrekken met een beroep op de geheimhoudingsplicht.

Een wettelijke geheimhoudingsplicht verzet zich in het algemeen wel tegen openbare informatieverstrekking aan het parlement. Immers door openbare verstrekking wordt de informatie openbaar voor een ieder, en dus ook voor de derden tegen wie de geheimhoudingsverplichting nu juist beschermt. In het algemeen zal dan ook met een beroep op het belang van de staat openbare verstrekking van informatie waarop een geheimhoudingsbepaling rust, kunnen worden geweigerd. Soms wordt met toestemming van betrokkenen echter toch tot openbare informatieverstrekking overgegaan.

In het kader van de zogenaamde technoleastransactie werd opgemerkt: «Voor alle duidelijkheid merken wij op dat wij bij het nastreven van openbaarheid wel de grenzen in acht hebben te nemen die voortvloeien uit het bepaalde in artikel 67 AWR (...) Informatie die in verband daarmee niet openbaar kan worden verstrekt, wordt zoveel mogelijk vertrouwelijk aan de commissies ter beschikking gesteld. De commissies hebben in het bijzonder gevraagd naar fiscale aspecten van de technolease Philips/Rabo/Fokker. Gelet op het verzoek van de commissies hebben wij deze ondernemingen, in verband met het bepaalde in artikel 67 AWR, toestemming gevraagd de relevante aspecten terzake openbaar te mogen maken. De betreffende ondernemingen hebben daarvoor toestemming verleend, (...)»²

Ook is het mogelijk dat internationale bepalingen, met name wordt gedacht aan communautaire regelgeving, geheimhoudingsplichten bevatten. Afhankelijk van de formulering daarvan, kan het verstrekken van informatie aan het parlement, ook vertrouwelijk, in strijd zijn met de internationale regel. Gezien de gebondenheid van bewindslieden aan het internationale recht, moet het verstrekken van de informatie in dergelijke gevallen in strijd worden geacht met het belang van de staat.³

c. er zijn afspraken over behandeling van gevraagde gegevens

Het is mogelijk dat over de behandeling van gevraagde gegevens afspraken zijn gemaakt met degene van wie ze oorspronkelijk afkomstig zijn. Deze afspraken kunnen inhouden dat de desbetreffende gegevens vertrouwelijk worden behandeld. Bij de afweging of een verzoek van het parlement deze gegevens te overleggen door een bewindspersoon gehonoreerd zal worden, zal een dergelijke afspraak een zwaarwegende factor moeten vormen. Deze afweging zal, indien het verzoek wordt ingewilligd, in de meeste gevallen leiden tot vertrouwelijke overlegging van gegevens. Een afspraak over vertrouwelijke behandeling zal voor degene met wie de afspraak is gemaakt, derhalve geen garantie kunnen zijn dat de gegevens niet aan het parlement worden verstrekt.

¹ In deze zin ook H. R. B. M. Kummeling, Relatieve geheimhoudingsplichten, Deventer 1997, blz. 11 e.v.

² Kamerstukken II 1996/97, 25 080, nr. 9.

³ Zie hierover ook de discussie over het wetsvoorstel Toezicht op toezicht (Kamerstukken II 1997/1998, 24 456, met name Kamerstukken II 1997/1998, 24 456, C).

In dit opzicht is illustratief het onlangs gewezen arrest van het Hof 's-Gravenhage waarin de vraag aan de orde was of een afspraak met verdachte Mink K. over vertrouwelijkheid van door K. verstrekte informatie, in de weg kan staan aan het informeren van het parlement. Het hof spreekt hierin als voorlopig oordeel uit dat de staat zich niet op voorhand kan binden dat een minister het parlement op grond van artikel 68 van de Grondwet gevraagde informatie zal onthouden. De overeenkomst tussen het OM en Mink K. is daarom nietig voor zover deze ziet op een algeheel en ongeclausuleerd verbod aan de betrokken minister om aan het parlement informatie te verstrekken.¹

6. Conclusie

Het in artikel 68 vervatte recht om inlichtingen te vragen aan ministers en staatssecretarissen komt toe aan ieder individueel kamerlid. Dat betekent dat op elke vraag van een kamerlid, of die nu mondeling of schriftelijk wordt gesteld, de betrokken bewindspersoon inhoudelijk moet antwoorden. Dit is strikt genomen alleen dan niet het geval als het belang van de staat zich tegen het verstrekken van de informatie verzet. Dit neemt niet weg dat in de praktijk in overleg tussen kamer en bewindspersoon tot de conclusie kan worden gekomen dat informatie (nog) niet wordt verstrekt om redenen van opportuniteit en de kamer van haar verzoek afziet. Bereikt men geen overeenstemming dan is het uiteindelijk aan de kamer of zij de bewindspersoon dwingt de informatie toch te verstrekken of het staatsbelang in te roepen.

Tussen artikel 68 van de Grondwet en de Wet openbaarheid van bestuur is geen direct verband. Wel kan in het algemeen worden gesteld dat informatie die aan een burger moet worden verstrekt op grond van de Wet openbaarheid van bestuur, niet aan een kamer kan worden onthouden op grond van artikel 68 van de Grondwet. De omgekeerde situatie kan zich wel voordoen: informatie die op grond van de Wet openbaarheid niet zou worden verstrekt, wordt wel verstrekt aan een kamer. Daarbij speelt een rol dat inlichtingen aan de kamer (gedeeltelijk) vertrouwelijk kunnen worden verstrekt. De informatieplicht aan het parlement krachtens de Grondwet reikt kortom in alle gevallen ten minste even ver en soms verder dan de verplichting informatie te verstrekken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur.

Wat onder het belang van de staat moet worden verstaan valt in abstracto niet aan te geven. Aan een casuïstische benadering kan niet worden ontkomen. Wel is duidelijk dat een beroep op het staatsbelang een uitzondering behoort te zijn en dat is het in de praktijk ook. Een beroep op deze verschoningsgrond vergt een zorgvuldige afweging en een toetsbare presentatie van die afweging aan de kamer. In het algemeen kan wel worden gesteld dat het *geheel* niet verstrekken van informatie alleen aan de orde kan zijn indien de eenheid van de Kroon of de veiligheid van de staat in het geding is, indien de informatie vertrouwelijk verstrekte bedrijfsgegevens of bijzondere persoonsgegevens betreft, danwel persoonlijke beleidsopvattingen, inclusief opvattingen van bewindspersonen, in stukken voor intern beraad betreft. Ook indien deze belangen in het geding zijn, geldt dat de gevraagde informatie, met uitzondering van informatie die de eenheid van de Kroon of de eenheid van het regeringsbeleid in gevaar zou kunnen brengen, vaak wel vertrouwelijk kan worden verstrekt. Dat geldt ook voor privacy-gevoelige informatie en informatie waarop een geheimhoudingsverplichting rust. Een internationale geheimhoudingsbepaling kan afhankelijk van de strekking van die bepaling wel aan het vertrouwelijk informeren van het parlement in de weg staan.

¹ Hof Den Haag, 6 september 2001, KG 01/523.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de mogelijkheid inlichtingen vertrouwelijk te geven ertoe bijdraagt dat slechts sporadisch wordt geweigerd inlichtingen te verstrekken met een beroep op het belang van de staat. Wel ziet het kabinet onder ogen dat vertrouwelijkheid in onze staatsrechtelijke verhoudingen uitzondering behoort te zijn en openbaarheid regel. Het parlement dient zijn controlerende taken zoveel mogelijk in alle openheid te kunnen uitoefenen. Waar mogelijk worden inlichtingen dan ook openbaar (en ruimhartig) verstrekt.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K. G. de Vries